

Niet alleen de Keizerstraat - vroeger Vuilesloot en (Lange) Rietsteeg - werd dus in de veertiende eeuw met de naam Het Heilige Leven aangeduid, maar ook de in het verlengde daarvan gelegen Ambachtstraat. Deze bestond toen overigens ook al onder haar huidige naam ⁹⁾. Men kan dus het beste zeggen dat met Het Heilige Leven een buurt ten oosten van de immuniteit van Sint-Jan werd bedoeld (zie kaartje).

Ik vond dit trouwens bevestigd in een oorkonde van 7 januari 1393, waarin de huidige Nobelstraat werd aangeduid als „onzer stat strate die men van Zinte-Janskerhof gaet ten Heylighen Leven ende ter statmuere waert“ ¹⁰⁾.

drs. Martin W. J. De Bruijn

Noten:

- 1) F. Ketner, *Begijnen op „Het Heilige Leven“*, in: *JBOU* 1944, p. 92-96.
- 2) *Oorkondenboek van het sticht Utrecht*, dl. V, uitg. F. Ketner, 's-Gravenhage 1959, nr. 2551, p. 78 en 79.
- 3) Ketner, *Begijnen op „Het Heilige Leven“*, p. 96.
- 4) *GAU, Bew. arch.* II, nr. 261 (charter).
- 5) Ketner, *Begijnen op „Het Heilige Leven“*, p. 96.
- 6) *T.a.p.*, p. 94.
- 7) *GAU, Bew. arch.* II, nr. 261 (stuk).
- 8) *GAU, Stad II*, nr. 3243 (vj. 1585), p. 59 en 60.
- 9) Zie bv. *RAU, St.-Jan*, nr. 162-2 (1370-1371), f. 3v.: „De areis a parte occidentali platee dicte Ambochtstrate situatis“ (Van de hofsteden gelegen aan de westzijde van de straat genaamd Ambochtstrate).
- 10) *RAU, St.-Jan*, nr. 169-3, f. 20.

ONDERGANG DREIGT VOOR DE 2e BUURKERKSTEEG

„Ondanks enige mooie gezichten en goede oude huizen bepaalt de slechte bouwwijze tussen 1880 en 1914, waarvan de vele smalle gangen, stegen en hofjes getuigen, het karakter van de stad“ ¹⁾. Aldus wordt Utrecht in 1930 in een Duits boek over Nederland gekarakteriseerd.

De Duitse bezoeker had slechts enige jaren later hoeven komen om een, in zijn ideeën, beter Utrecht aan te treffen. In Wijk C werd gestart met grootscheepse sanering. Lang heeft dit beleid de ontwikkeling van het stadsbeeld bepaald. Smalle gangen, stegen en hofjes verdwenen in grote getalen. De Hooipoort, de Hoogenbergsteeg en de Sionskameren zijn hiervan voorbeelden.

De Peterseliesteeg, de Hartsteeg en de Korte Hartsteeg, „'t Krom Elleboogsteegje“, de Korte Rietsteeg, de Keizerspoort en de Zilverbergpoort zijn alle voorbeelden van voor openbaar verkeer afgesloten stegen.

Dat de stegen en hofjes tussen 1880 en 1914 zouden zijn ontstaan is een vergissing van de Duitse bezoeker, vaak zijn ze veel ouder.

Eén van de oudste stegen in Utrecht is de 2e Buurkerksteeg, tussen het Buurkerkhof en de Donkerstraat.

Hoewel het rangnummer anders doet vermoeden is de steeg ouder dan de naamgenoten.

Zoals uit recent onderzoek is gebleken bestond de steeg reeds in 1285 ²⁾. De 3e Buurkerksteeg werd in 1459-1460 door Evert Zoudenbalch aangelegd.

Helaas is de steeg al enige jaren afgesloten, toch is zij aan de Buurkerkhofzijde nog goed herkenbaar. Zelfs het straatnaambord is nog aanwezig. De steeg is dan ook niet officieel aan de openbare verkeersfunctie onttrokken.

Op 27 april jongstleden heeft het College van Burgemeester en Wethouders van Utrecht besloten „een

De 2e Buurkerksteeg in 1925 vanaf het Buurkerkhof. Foto van J. W. Deetman. *GAU TA Buurkerksteeg 1925*.

perceel grond, gelegen aan de Donkerstraat, ter grootte van $\pm 7\frac{1}{2}$ m², te verkopen“. Niet vermeld wordt dat het hier gaat om het westelijk deel van de 2e Buurkerksteeg. Uit de bij het besluit behorende te-

kening is wel af te leiden om welk stuk grond het gaat, hoewel ook daar niet wordt aangeduid dat er sprake is van een steeg.

Het perceel wordt verkocht voor het realiseren van een bouwplan aan de Donkerstraat, waarbij uitgegaan wordt van een bouwhoogte van drie bouwlagen met een kap. Dit is een bouwhoogte die in de Donkerstraat niet op zijn plaats is. Het Huis Zoudenbalch dient hier in bouwmassa en hoogte de straat te beheersen.

De 2e Buurkerksteeg valt in in zône B van het Beschermd Stadsgezicht, waarin waarde wordt toegekend aan o.a. het patroon van wegen, pleinen en waterlopen en de aard, hoogte en overige afmetingen van de bebouwing. Bij het uitvoeren van vernieuwingen of veranderingen dient hiermee rekening gehouden te worden. Het besluit van B&W geeft niet de indruk dat hier daadwerkelijk rekening mee is gehou-

den. De Gemeentelijke Monumentencommissie heeft dan ook bezwaar aangetekend tegen deze definitieve afsluiting van de steeg.

Nu de restauratie van de Buurkerk zijn voltooiing nader en een herindeling van het Buurkerkhof zal volgen getuigt het toch van weinig stedenbouwkundige fijnzinnigheid om een steeg de waarde te ontnemen die zij heeft in het verband van het Buurkerkhof met zijn omgeving. De beslotenheid van het Buurkerkhof wordt juist geaccentueerd door de smalle verbindingen met Steenweg, Donkerstraat en Choorstraat.

Edsard M. Kylstra

Noten:

- 1) Vertaalde passage uit Karl Scheffler, Holland (Leipzig, 1930) 158.
- 2) „Der Stat Rechthuys van Utrecht“, verslag archiefonderzoek door Martin W. J. de Bruijn.

GYMNASIUM EN LIEFDE

De Utrechtse schrijver C. C. S. Crone (1914-1951) heeft in 1935 een verhaal voltooid onder de titel *Gymnasium en liefde*, eerste druk 1936. Crone was sedert 1932 leerling aan de gymnasiumafdeling van het Bonifaciuslyceum te Utrecht. Klasgenoot van hem was Karel Maria van der Burg (Utrecht 1916-Den Haag 1984). De schrijver maakte dikwijls zijn huiswerk op de zolderkamer van zijn vriend en klasgenoot Karel van der Burg, de jongste van 14 kinderen, uit het gezin Van der Burg-Richardson Bennernagel, toen wonend in de villa „Wilhelmina“, M. H. Trompstraat 3 te Utrecht. In het verhaal komen diverse leden van de familie Van der Burg voor: *Gymnasium en liefde* geeft een indringende sfeertekening van R.K. Utrecht in het midden van de jaren dertig met daarin centraal het Bonifaciuslyceum. Het getypte manuscript van het verhaal werd door de auteur aan zijn vriend en klasgenoot Karel van der Burg geschonken.

Gymnasium en liefde, eersteling van de schrijver Crone, is opgenomen in zijn verzamelde proza onder de titel *De schuifrompet*, Salamander-reeks nr. 433, Amsterdam 1977. In het onderstaande geef ik van laatstgenoemde editie de pagina's aan, waar sprake is van leden van de familie Van der Burg.

- Blz. 7/8 Kakie of Kakkie = Karel M. van der Burg (Utrecht 1916-Den Haag 1984), leerling afd. gymnasium, Bonifaciuslyceum, Utrecht.
- Blz. 8 Toos = Catharina M. van der Burg (Utrecht 1906-Den Haag 1970) tr. 1940 J. G. Groot.
- Blz. 8 Wiet = Louis van der Burg (Utrecht 1914, leerling afd. HBS van het Bonifaciuslyceum, Utrecht).
- Blz. 9 Kakie zie boven.
- Blz. 15 Kakie zie boven.

- Blz. 22-24 Kakie zie boven.
Moedertje = Menske = Moeder Menske = Bertha Johanna Wilhelmina Richardson Bennernagel (Amsterdam 1871-Bloemendaal 1944), moeder van Kakie.
De vader, die een baard heeft = de vader met de baard = Henricus Arnoldus Marie van der Burg (Schiedam 1865-Utrecht 1935), secretaris van de Utrechtsche Beenzwartfabriek 1896-1939, vader van Kakie.
- Blz. 25-26 Kakie zie boven.
Moeder van Menske zie boven.
Toos zie boven.
Wiet zie boven.
- Blz. 28-29 Kakie zie boven.
- Blz. 30-31 Kakie zie boven.
- Blz. 48 Kakie zie boven.

Het verhaal is voltooid in 1935 maar vermoedelijk geschreven tussen 1932 en begin 1935. Van het overlijden na een maandenlang ziekbed van de vader van Karel M. van der Burg te Utrecht 23 maart 1935 wordt in het verhaal *Gymnasium en liefde* geen melding gemaakt.

Het autobiografisch karakter van het verhaal is duidelijk. De hoofdpersoon is gymnasiast en leert als adolescent de liefde kennen evenals een docent aan het Bonifacius, in het verhaal als de „Tamme“ aangeduid. Crone heeft ons met zijn eersteling een kleinood nagelaten, waarin ook de sfeer van mijn grootouderlijk huis te proeven valt.

Zeist,
Griffensteijnselaan 77

Mr. Dr. V. A. M. van der Burg